

Mennyből a fák

Nagyon várta a karácsonyt. Várta a Jézuskát, várta az angyalkát, az ajándékokat. Leült a szobában, maga köré rakta mindazt, amit tavaly hozott neki a Jézuska, középen kedvence: Brumm Benő, a maci. Nézte a kockákat, a mesekönyveket, aztán közel hajolt a macihoz, hogy lássa a kis fészlést, amelyet ő bibinek nevezett. A tavalyi karácsonyra homályosan emlékezett; alig hároméves volt akkor. Valamiféle halvány képek azért éltek benne: gyertyák, fények, énekek, örökök, süti, finom falatok. Azt tudta, hogy a mostani karácsony szegényebb lesz, vagy ahogy mondták neki: szegény Jézuska jön! Tudta, mert édesanya, édesapa sokszor ismételte, de a néhány évvel idősebb, már iskolás nővére is közölte vele úgy, ahogy a felnőttektől hallotta: szegény karácsony lesz, szomorú karácsony lesz! Lacika ilyenkor kézbe vette Brumm Benőt, a duruzsoló kályha mellé kuporodott, és a maci fülébe súgta: szegény karácsony lesz, szomorú karácsony lesz! Lacika, az alig négyéves pesti kisfiú tökéletesen értette ezt, hiszen nincs nagyobb szomorúság a szegény karácsonynál, amikor a Jézuska is szegény.

Szegény Jézuska! Annyit emlegették a felnőttek mostanában, Istenről nem is beszélve. Aki különben Lacikának rettenetes, szinte elképzelhetetlen volt. Nagy-nagy félelmetes valaki lehet ott fent; hányszor hallotta Lacika az elmúlt hetekben: majd az Isten megveri őt, majd az Isten megveri ezeket. S iszonyú haraggal és félelemmel emlegették még otthon egy embert, nagyon rossz bácsi lehetett, Kádár – így mondták mindig. Meg az oroszokat is szidták. Lacika nemigen tudta, kik ők és miért rosszak, de hogy félni kell tőlük, az biztos, hiszen bánthatják őt is, édesanyját is, nővérét is.

Édesapa különben nem velük élt, Lacikának nem volt emléke arról, hogy együtt van a család. Igaz, majdnem minden hétvégén találkoztak, amikor édesapa elvitte őt és nővérét magához. De az is igaz, hogy jó ideje – néhány hete – nem tudtak találkozni, édesapa nem jött értük, a telefonban pedig olyan izgatott és furcsa volt a hangja. S amikor végre megint jött, nem mentek el hozzá, mint korábban, sőt az utcára se mentek ki, rövid ideig voltak együtt otthon, az édesanyjánál. Most nem hangzott el, mint régebben, hogy ez az én lakásom, édesanya és édesapa békésen megvolt együtt; azokat a valakiket szidták csupán, az oroszokat, a kommunistákat, s újra és újra annak a Kádárnak a neve került szóba.

Lacika elhessegette az emlékeket. Ténfergett

a szobában, unatkozott. Nem volt már kedve a játékokhoz, Brumm Benőnek sem tudott mit mondani. Most a konyhába sem akart kimenni édesanyjához, aki otthon dolgozott, s így délelőttönként ebédet főzhetett a gyerekeknek. Lacika fölállt, tanácstalanul téblábolt, majd lassan elindult az erkély felé. Tisztában volt vele, hogy tiltott dolgot tesz, de nem volt képes ellenállni a megmagyarázhatatlan hívásnak: kinyitotta az ajtót, és kiment az erkélyre. Édesanya sosem engedte, hogy egyedül kinn legyen Lacika, a negyedik emelet mégiscsak negyedik emelet!

Jaksits Ilona fényképfelvétele

A kisfiú most nem törődött ezzel, s ott állt dobogó szívvel az erkély közepén. Szemben a nagy iskola, ahova nővére járt; a tetőn, az erkély párkányán friss hó mindenütt, Lacika mellett pedig jobbra, balra a pincéből felhozott sok-sok kisebb-nagyobb fahasáb: a tüzelő. A gyerek izgult ugyan, ám boldogság fogta el: most volt először egyedül az erkélyen! Befelé pillantott, a szobaajtó csukva, semmi mozgás. Kezdett megnyugodni; visszalépett, behúzta maga mögött az ajtót, aztán az erkély párkányáig lépett, s kissé ágaskodva rajzolni kezdett a hóba. Rajzolgatott a fehérségbe.

Egy idő után ezt is megunt. Gondolkodott, majd hirtelen fölkapott egy kisebb fát a mellette levő halomból. Előbb azzal kezdett rajzolni, aztán váratlanul lelökte a hasábot az erkélyről.

Megrémült. Most fogta fel, hogy mit is tett. Lélegzetvisszafojtva várt, de nem történt semmi, nem volt letről kiabálás, senki sem szólt fel. Megnyugodott. Az erkély amúgy védelmet nyújtott, a vastag fal eltakarta, a párkány körülbelül olyan magas volt, mint ő. Lacika nem láthatott ki, de őt sem láthatta senki. Kinyújtott kézzel éppen a párkány közepéig ért, s ez bőven elegendő volt, hogy a fát addig lökje, amíg az megindul lefelé.

Lacika bizsergést érzett, tetszett neki az izgalom, de jólesett az utána jövő nyugalom is. Nem rossz játék ez, nincs baj belőle! Egymás után tette föl a kisebb fákat a párkányra, s amikor néhány összegyűlt, gyorsan a mélybe lökte őket.

Olyan volt, mint egy fasortűz – repültek a fák a mennyből...

S a nem túl forgalmas Sziget utcában szálltak a fák fentről. Néha kisebb szünet, megállás, de jöttek az újak, egyre jöttek. A hasábok koppanását vagy elnyelte a hó, vagy Lacika talán nem akarta meghallani. Annyira tetszett neki a dobálás, hogy nem látott, nem hallott. Bószén iparkodott, hogy minél több fa a legrövidebb idő alatt a mélybe kerüljön. Nem figyelt föl a lentről jövő kiabálásra, nem figyelt semmire és senkire, csak a fákra, melyek szálltak, egyre szálltak a mennyből.

***

Lacika édesanyja a konyhában készítette az ebédet; föl sem tűnt neki, hogy fia régóta nem jött ki hozzá, bár a gyereknek szokása volt a kibejárkálás. Váratlanul hosszú csöngetés visított fel, az asszony összerázkódott. Idegesen tette le a kezében lévő krumplit és kést; nem várt senkit, a hivatlan vendég rosszat is hozhat. Ez a ház Újlipótvárosban különben nyugodt hely, itt lövöldözés sem volt az elmúlt hetekben, és innen nem vittek el még senkit. Arra is gondolt ijedtében, hogy a lányával történhetett valami az iskolában. Mire mindez végigfutott a fejében, már az előszobaajtónál volt, s hirtelen mozdulattal kinyitotta. Az asszony előtt egy középkorú, nagydarab, bajuszos rendőr magasodott, s mellette az öreg házfelügyelő szorongott.

– Elvtársnő! – mondta szigorúan az amúgy barátságos képű rendőr. – Elvtársnő, mi folyik ebben a lakásban?

Az anya önmaga számára is meglepő nyugalommal válaszolt, hiszen a lányával ezek szerint nem történt baj, s a lakásban eddig a válását megelőző feszültségeken, veszekedéseken kívül nem volt semmi olyan, ami bármilyen szempontból még ezekben az időkben is kifogásolható lenne.

– Hogy érti ezt, kérem? – kérdezte lassan, hangjában némi távolságtartással, hiszen mégiscsak tanárfeleség volt, ha elvált is, és úgy vette, hogy ok nélkül rátörtek.

– Elvtársnő! – emelte föl a hangját a rendőr, és bajusza rángatózni kezdett. – Mit képzelsz? Csak innen lehet!

– Micsoda lehet innen?

– Elvtársnő! Ha nem tudná, ez fegyveres támadásnak is felfogható! – A rendőr idegesebb volt, mint az anya, elvégre neki kellett rendet teremtenie, az asszony meg úgy vélte, hogy rend van az otthonában.

– Nem értem, hogy miről van szó, uram... vagyis elvtárs.

A rendőr arca előbb szétesett, majd szigorú grimasz formálódott rajta.

– Ki van a lakásban? – kérdezte keményen.

– Ki lenne? Hát a fiam. Bent játszik.

– Ebből elég, azonnal engedjen be, magam is láttam, amit láttam az utcán! – És a rendőr, hogy mégis ura legyen a helyzetnek, az asszony mellett szó nélkül beviharzott a lakásba. Széles volt az ajtó, nem kellett semmi erőszak, egyszerűen benyomult, s nyomában szaporázta lépteit a rémült házfelügyelő. Némi késéssel követte őket a meglepődött anya.

A nagy és hosszú előszobában, aztán benn a szobában is egymás után lépkedtek: a rendőr, a házfelügyelő s a tehetetlen asszony. A szoba közepén megálltak, és mivel senki nem volt ott, egymásra néztek. Az asszony pillantásába most félelem vegyült: hol lehet a fia? Aztán tekintete az erkélyajtón kötött ki; majd odarohant – most ő viharzott el a rendőr mellett –, és feltépte az ajtót. Azonnal követte az asszonyt a rendőr, ő is a nyitott ajtónál termett. És meglátták Lacikát, amint éppen löki a párkányról a mélybe a fákat.

Az első gondolata az volt az asszonynak, hogy hála Istennek, nincs semmi baja a gyereknek. A rendőr nem szólt, elképedve nézte a kisfiút, aki riadtan fordult hátra. A házfelügyelő nem mondott semmit, összehúzta magát, legszívesebben földszinti lakásában itta volna szokásos délelőtti fröccsét.

Hosszú, súlyos másodpercek után elsőnek az anya tért magához.

– Gyere be azonnal, és csukd be az ajtót! – kiáltott fiára.

Lacika nem mozdult, a rendőrt bámulta, mint ha meg lenne bűvölve, s nem tudta levenni szemét a hatalmas alakról. Majd megrázta magát, mint aki hirtelen fájni kezd – amúgy tényleg csak most kezdett fájni –, és belépett a szobába. Lassan, nagyon lassan becsukta az ajtót, hosszasan, hiszen addig sem kellett megfordulnia. De az ajtó végül bezárult, s ő nem tehetett mást: szembefordult a felnőttekkel. Nagy csönd volt, csak a kályhában duruzsolt a tűz, vidáman ropogtak a pincéből az erkélyre, az erkélyről a kályhába került fák.

Mindenki érezte a szobában, valaminek történnie kell, ezt a borzasztó, faropogásos csöndet meg kell törni! Lacika hallgatott; volt ebben félelem is, dac is, de mást nem tehetett. Az anya nem szólt, várta a rendőr első mondatát vagy mozdulatát. A házfelügyelő pedig a kisfiú feje fölött a semmibe révedt, vagy legalábbis úgy tett, tekintete aztán a függönyön kalandozott.

A rendőr magához tért. Tudta, hogy neki most itt feladata van. Csak ő törheti meg a csöndet. Mégiscsak egy csintalan gyerek ez, ha fahasábokkal csintalankodik is, igaz, olyan időkben, amikor a rendőr sem aludhat nyugodtan. Különösen nem ez a talán jobb sorsra érdemes, becsületes képű, meleg tekintetű ember. Próbált kemény és szigorú lenni, hangjában mégis bujkált valami cinkos kópéság.

– Miért tetted ezt, édes gyermekem?

Lacika nem felelt, láthatóan belefeledkezett a rendőr barna szemébe.

– Mondj már valamit, édes fiam! – noszogatta a rendőr, szinte félénken, minden támadó szándék nélkül.

A gyerek végre megszólalt. Kristálytisza, csengő hangon mondta a rendőrnek, szemét annak tekintetébe fúrva:

– Fogd be a pofád, te rohadt vörös csillagos!

A rendőr hátralépett, döbbenet ült az arcára. Az anya és a házfelügyelő egyszerre gondolt ugyanarra: ez az alig négyéves gyermek hol hallhatta mindezt máshol, mint otthon? Hol máshol hallhatta, hogy vörös csillagos, aki rohadt? Nyilván csak a szülőktől, senki mástól. Ha most elvisz a rendőr, mi lesz a gyerekekkel? – villant föl az anyában. Ezt most nem ússza meg az asszony – vélte a házfelügyelő –, csak nehogy bajom legyen ebből.

Egyedül a kisfiú nem gondolt semmire, ő egyszerűen boldog volt, határtalanul boldog, olyan jó volt kimondani ezt a mondatot...

A rendőr az anya szorongó arcába nézett, majd Lacika alig leplezett vigyorát figyelte, végül a házfelügyelő immár lesütött szeménél kötött ki. Hallgatott, aztán megigazította sapkáját, s meglepő határozottsággal mondta:

– Most elmegyek. Ha még egyszer dobálás lesz, én biztos visszajövök. Erre mérget vehettek! – biccentett; keze mozdult a sapkájához, ám a kéz félúton megállt. A nagydarab rendőr esetlenül megfordult, az előszoba felé indult, de mielőtt az ajtóhoz ért volna, visszaszólt:

– Kellemes karácsonyt! – És elsietett.

Orgoványi Anikó

Miért?

Uram!

Miért? Miért? Miért?

Miért sújt le karod az ártatlanra?

Miért tépsz sebet a halandóra?

Miért ontasz gyászt a hozzátartozóra?

Miért? Miért? Miért?

Ezernyi a kérdés és nincsen válasz.

Tiéd a döntés és nálad a támasz.

Megmagyarázhatatlanra nincs magyarázat.

Marad az elfogadás és az alázat.

Miénk a félelem, nálad a vigasz.

Miénk a kétkedés, nálad az igaz.

Miénk a fájdalom, nálad a remény.

Miénk a sötétség, nálad a fény.

Miénk a lázadás, nálad a türelem.

Miénk az elveszés, nálad a végtelen.

Miénk a bánat, nálad a feloldás.

Miénk a szenvedés, nálad az áldás.

Uram!

Adj nyugalmat a távozóknak.

Megbékélést a gyászolóknak.

Ne hagyd, hogy megrendüljön hitünk,

Erősítsd reményünk, szeretetünk!

Jaksits Ilona fényképfelvétele